

אחר. דהנה, לכאורה אינו מוכן הטעם שקבעו שמונת ימי חנוכה, שהרי הגם דחנוכה הוא שמצאו פך אחד של שמן שה"י מונה בחזמתו של כה"ג, ולא ה"י בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו גס והדליקו ממנו שמונת ימים, וא"כ, הוי צריכים לעשות יו"ט רק י' ימים, שרק בהם ה"י הנת, שהרי על יום א' ה"י בו כרי להדליק, ולמה קבעו חנוכה שמונה ימים.

ומה שתוציטו¹⁰ שגם כלילה הראשונה ה"י ניכר הנת, אם מפני שחילקו את השמן שבפך לשמונה הלקים, או שאחרי שעיריזו מן הפך נשאר הפך מלא כמקודם, או שבבוקר מצאו המנוחה מלאה כרי, אין התירויז מספיק עדיין¹¹, שהרי בשביל יום הראשון לא ה"י צורך בנס, והגס ה"י רק בשביל שבעת הימים, וא"כ, גם אם בפועל ה"י הנת באופן שניכר גם כלילה הראשונה, מ"מ, כיון שצורך הנת רק לשבעת הימים, אינו מוכן למה קבעו חנוכה שמונה ימים. אך הענין הוא, ולהיות שחנוכה וסוכות עינים אחד, לכן, כשם שבסוכות יש שמונה ימים, קבעו גם בחנוכה שמונה ימים. וכן הוא גם בנוגע להענין שגור חנוכה מצוה משתשקע החמה, דלכאורה אינו מוכן, הוי נרות המקדש היו מדליקין מבעוד יום, מפלג המנוחה, שהוא משך זמן רב קודם השקיעה¹², ולמה נר חנוכה מצוה משתשקע החמה דוקא. וכיחור אינו מוכן, שהרי הטעם שתקנו להדליק נר חנוכה הוא מצד נרות המקדש, ובגלל הנת שמצאו פך שמן כרי והדליקו יכרלים להדליק נרות המקדש, וכיון שכל דמקון רבנן כיון נרות המקדש, תקנו להדליק נר חנוכה. וכיון שכל דמקון רבנן כיון דאורייתא תקין¹³, אינו מוכן ביותר מהו הטעם שגור חנוכה מצוה משתשקע החמה דוקא, שזהו בשינוי מכמו נרות המקדש. אך הענין הוא, לפי שגור חנוכה וסוכה עינים אחד, ולכן, כשם שסוכה צ"ל צילתה מרובה מחמתה, לכן גם נר חנוכה מצוה משתשקע החמה דוקא.

ב) ודלענין

בהג"ה¹⁴, דהנה איתא במדרש¹⁵ ע"פ¹⁶ יפה כלבנה כרה חמה, יפה כלבנה בגלות מדי כרי, שנומית אסתר ללכנה, כשם שזלכנה נולדה לשלשים יום, כך אסתר אמרה ואני לא נקראתי לבא אל המלך זה שלשים יום¹⁷, לפיכך יפה כלבנה בגלות מדי. וכרה חמה

10) ראה ב"י אור"ח סי' עתר. מצוה משתשקע חנוכה (סד"מ חנוכה"י ע' צח ואילן). ד"ה ראתה ברחמיך תופיזי (סד"מ תופיז ע' קמט ואילן).
11) ראה ד"ה תריז מצות ג"ח תשל"ח (סד"מ חנוכה"י ע' קמט ואילן).
12) שמו"ר פס"ד, ג.
13) שד"ש"ג, י"ד.
14) בכל הבא לקמן — ראה גם ה"ה
15) שד"ש"ג, י"ד.
16) שמו"ר פס"ד, ג.
17) אסתר ד, א.

תנו רבנו מצות נר חנוכה כרי בית שמאי אומרים יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילן פוחת והולך, ובית הלל אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילן מוסיף והולך כרי, טעמא דכ"ש כנגד פרי החג, וטעמא דכ"ה דמעלין בקודש ואין מורידין. ומשמע מזה דגם כ"ה מורים לכ"ש שגורות חנוכה שייכים לפני החג, ומה שס"ל שהדלקת הנרות צ"ל באופן דמוסיף והולך הוא מטעם אחר, דמעלין בקודש, והיינו, שכל דכר שמתקנים חכמים צ"ל מתאים (אויסגעהאלטן) לפי כללי ותנאי החזרה, וכיון שבכל הענינים שבחזרה ישנו הכלל דמעלין בקודש, לכן צ"ל גם הדלקת הנרות באופן דמוסיף והולך, אבל כעצם הענין סוכרים גם כ"ה שגורות חנוכה שייכים לפני החג. ושייכות הענין דחנוכה לסוכות ע"פ פשוט הוא לפי שימי חנוכה הם שמונה ימים, כמו חג הסוכות שכולל גם שמיני עצרת, דעם היות שמיני עצרת רגל בפני עצמו, הוי רק לענין פו"ר קש"ב⁵, אבל בשאר הענינים נחשב לרגל אחד עם חג הסוכות, שזהו שנקרא יום השמיני להיותו השמיני מראשון דחג הסוכות. וכמו שמצינו בכללות ג' הרגלים שהם כנגד ג' האבות, הנה חג הסוכות הוא כנגד יעקב ושמעי"צ הוא כנגד יוסף, ומ"מ אין קורין אבות אלא לשלשה⁶, ויוסף הוא בכלל יעקב, דכל יעקב של יעקב הוא יוסף. ועוד ענין בהשייכות דחנוכה לחג הסוכות, דנר חנוכה מצוה משתשקע החמה, והוא דוגמת המצוה דסוכה שצ"ל צלתה מרובה מחמתה, ואם חמתה מרובה מצלתה פסולתה, וכמו כן בנר חנוכה, שכל זמן שעדיין לא שקעה החמה לא הגיע זמן מצוה. והיינו, שבגלל השייכות דחנוכה לחג הסוכות נקבעו ימי חנוכה שמונה ימים, ומצוה משתשקע החמה, ולולי זאת ה"י צ"ל באופן

1) שבת כא, ב.
2) ברכות כח, א. תשי"ג.
3) ראה גם אה"ת חנוכה כרך ה' תתקמב.
4) סד"מ חנוכה"י ע' צח.
5) ראה גם אה"ת חנוכה"י ע' צח.
6) ראה חז"א רות, ב.
7) ראה חז"א רות, ב.
8) ברכות סז, ב.
9) סוכה ב, א.
10) סד"מ חנוכה"י ע' צח.
11) ראה גם אה"ת חנוכה"י ע' צח.
12) ראה גם אה"ת חנוכה"י ע' צח.
13) ראה גם אה"ת חנוכה"י ע' צח.
14) ראה גם אה"ת חנוכה"י ע' צח.
15) ראה גם אה"ת חנוכה"י ע' צח.
16) ראה גם אה"ת חנוכה"י ע' צח.
17) ראה גם אה"ת חנוכה"י ע' צח.

מהכלים, דאף שגם הכלים מעלימים, הרי ענינם הוא לגלות, אלא שהגילוי הוא ע"י שהם מעלימים על עצם האור, משא"כ הפרסאות הרי ענינם הוא להעלים ולהסתיר, וכמו הפרסא שבין אצילות לכ"ע, שהיא מעלמת לגמרי עד שנצטוו יש ודבר נפרד בפני עצמו ככ"ע. אמנם, כשם שהכלים ענינם הוא גילוי אלא שהגילוי הוא ע"י ההעלם, הנה באמת כן הוא גם בהפרסאות, שהכוננה היא בשביל הגילוי למטה, שהרי לולי הפרסא לא ה"י אפשר להיות שאור האצילות יאיר ויתקבל ככ"ע, ורק עי"י שהאור שלמעלה מהפרסא מתלבש בהפרסא אזי הוא מאיר ומתקבל ככ"ע. אך מ"מ הרי הכלים והפרסאות הם מעלימים, והיינו, לפי שרשם משם אלקים שהיא העלם.

וְדַנְתָּ אף שכונתו ההעלם שע"י הכלים והפרסאות הוא בשביל הגילוי, מ"מ, להיות שהחז"ע של העלם, הנה בריבוי השתלשלות נעשה ההעלם באופן כזה שישגם כאלו שמתחילים לחמה, וכנ"ל שהכוננה היא לגלגל חמה שהוא המגן ונרתק לשמש שענינו הוא העלם, והיינו, שחושבים את ההסתור לעיקר. ותצ"נ²⁷ אשר חלק הרי אלקיד אותם לכל העמים גו', שהגיה להם מקום לטעות, והיינו לפי שרשם הוא משם אלקים, כידוע ההפרש בין נש"י לאומות העולם, ונש"י שרשם משם כמ"ש²⁸ בנים אתם להו"י אלקים, משא"כ אומות העולם שרשם משם אלקים²⁹, ובה גופא מ"מ צירופים אחרונים דשם אלקים³⁰, והיינו, לא מהצירופים דאל"ה, בה"י מי ברא אל"ה³¹, אלא מהצירופים ד"ים שמעלימים על אל"ה, ולכן לא נגאש אצלם כוונה ההעלם שהוא בשביל הגילוי, אלא רק ההעלם וההסתור עצמו, ומצד זה טועים לומר טוב הרי את הארץ בידי כוכבים ומזלות שהם ישגוהו על הנבראים, שזהו שאורה"ע אמורים גם על כל גוים הרי" על השמים כבודו³², היינו שאומרים שההשגחה על הארץ למטה הוא השפלה לפניו ית', ולכן טוב את הארץ בידי כוכבים ומזלות, ולכן עובדים להם כדי לקבל מהם ההשפעה כו'. אך האמת היא שטעותם ניכר מתוך טעותם, דממה נפשך, אם הוא בערך השמים הרי הוא בערך הארץ ג"כ, דאף שהארץ הוא כנוגד חודל לגבי

(30) ראה ספר הליקוטים להארי"ל ר"פ בא. ובכ"מ.
(31) ישע"י מ', כו. וראה לקו"ת פקודי ג' ואל"ף. ובכ"מ.
(32) תהלים קל"ג, ד.

(27) ואתונו ד', יט.
(28) פ' ראה יד, א.
(29) ראה סידור (עם דא"ח) שער החנוכה
(30) ואל"ף. ובכ"מ.
(31) ראה סידור יתרו ט"ו, ד. לקו"ת בלק

במלכות ית', סודו יראו את איליאוט חמה שמה כו', בתקופת תמוז מי יוכל לעמוד כנגד השמש, הכל בורחים ממנו כו', כך במלכות ית' הכל ברחו ממנו, ומתחילו הכהן ובניו צמדו באמונתו של הקב"ה וברחו מפניהם האוכלוסין של ית' ונהרגו כולן כו'. ולפי זה ענין החמה מורה על החמימות דלעו"ז, ע"ד מ"ש¹⁹ וחס הוא אבי כונו, וזהו שאגרויכוס הוא דוגמת החמה מצד גזרותו כו'. ועל זה אמרו שני חנוכה מצותה משתקע החמה, שהכוננה בזה היא שצריך להשקיע החמה דלעו"ז.

ג) וְלִדְרֹבְכִין זה יש להקדים תחילה מ"ש²⁰ כי שמש ומגן הרי אלקים,

דפי מגן הוא נרתק לשמש להגן שיוכלו הכריות לסובלו, שבשמש יש כ' דברים, עצם השמש, וגלגל השמש שהוא המגן ונרתק של השמש, והוא הנקרא חמה. וזהו ענין שאורה"ע עובדים לחמה, ודיינו חמה בסיכובה, שזהו הגלגל שהוא המגן ונרתק, כמבואר בשל"ה²⁰ בענין שישאל מונון ללכה וערכים מונון לחמה²¹, דלכאורה הלא מעלה חמה עדיפא, אלא שהאומות מונין לחמה לא בעמידתה, אלא רק בסיכובה. ובה מתרץ ג"כ מה שאמרו ר"ל²² פני משה כפני חמה, דלכאורה אינו מוכן המעלה שכזה, הלא עקבו של אד"י ה"י מכהו לגל חמה²³, ומכל שכן פניו, ומהו הרכותא שפני משה כפני חמה, ועל זה מתרץ שיש חילוק בין גלגל חמה לחמה עצמה, וזהו שעקבו של אד"י מכהו נגזר חמה, אמנם פני משה הוא כפני חמה עצמה, וזהו גם מה שהתלמידו של משה אמר שמש בגבעון דוס²⁴, שהעמיד חמה מסיכובה. וזהו כי שמש ומגן הרי אלקים, שכשם שהנרתק מגן בעד השמש כך שם אלקים מגן לשם הרי ב"ה²⁵, כידוע²⁶ ששם הרי הוא מקור האורות ושם אלקים הוא מקור הכלים, והרי ענין הכלים הוא שמעלימים על האור שמחלבש כחוכם. ואף שהכלים מגלים את האורות, וא"כ ענינם הוא גילוי, הרי, מזה גופא שהם מגלים את האורות מוכן שהם מעלימים על עצם האור, דאל"כ, לא ה"י גילוי האור על ידם, שהרי עצם האור אינו בגדר גילוי, וא"כ, זה שהם מגלים את האורות הוא עי"י שהם מעלימים על עצם האור. ועוד זאת, שמבחי" חיצויות הכלים נעשו הפרסאות, שהם העלם והסתור יותר

(18) ת"ט, ית.
(19) תהלים פ"ד, יב.
(20) קצ"ו, ב.
(21) סוכה כ"ט, א.
(22) ב"ב ע"ה, א.
(23) ראה ויק"ל פ"ב, ב. דור ח"א רס"ו, ב. עג"ב. ובכ"מ.
(18) ת"ט, ית.
(19) תהלים פ"ד, יב.
(20) קצ"ו, ב.
(21) סוכה כ"ט, א.
(22) ב"ב ע"ה, א.
(23) ראה ויק"ל פ"ב, ב. דור ח"א רס"ו, ב. עג"ב. ובכ"מ.

ברצונות זרות שעל ידם נמתק מאלקותו ית', ולמה מגיע לו עוד דברים שרצונו בהם, ואם הרי עובד להקב"ה כאשר נצטווה הרי יכול לחשוב שמגיע לו, אבל כאשר יודע בנפשו שאינו כדבעי למהות, איך יוכל לחשוב כלל שמגיע לו. והענין בזה, ודבריו שהאדם יהי כלי לברכה הרי, צריך להיות בכח"י כלי ריקון, כמאר"ל³⁹ כלי ריקון מחזיק מלא אינו מחזיק, והיינו, דאף שאמת הדבר שנשי" מצד עצמם הם כלים לברכה הרי כמ"ש⁴⁰ כוטי ישועות אשא, שכונסי מקור נשי" היא בכח"י כלי לקבל בח"י ישועות שהם החסדים העליונים כו', מ"מ, צ"ל העבודה לפעול בפעול שיהי' כלי ריקון, וגם מי שהוא נדכה בעצם, הגה גם הוא צריך לפעול בעצמו שיהי' כלי ריקון, והוי"ע העדר התאוה, והיינו, דכל מה שצריך לבריאיות הגוף כדי שיוכל לעבוד את הרי' הרי זה רק האכילה והשת"י ושאר צרכי הגוף כשעלצצמם, משא"כ התאוה בענינים אלו אין בה צורך לבריאיות הגוף. ולכן צריך לפעול בנפשו שלא להתאוה לעניני עוה"י, ואז יהי' בכח"י כלי ריקון לקבל ברכה הוי'. ועוד זאת, שצריך להתחזק באמונתו שהוא ית' וז' ומפניו לכל, ויכול לפרנסו גם כאשר לא יהי' מוטור בעסקיו, שהרי הוא ית' יכול לפרנסו גם באופן אחר, ואף שאינו רואה בשכל אך יוכל להתפרנס באופן אחר, מ"מ, צריך להתחזק באמונתו שכן הוא האמת, וזה שאינו מבין בשכלו אין צריך לפעול שום חלישות בהאמונה. והחזיקו בהאמונה הוא הצצה נגד הטורדה בעניני פרנסה, שהי"ע ההשתחווהא לחמה ברונתיות.

וידן מ"ש במדרש שמתחיהו וכהן וכיו עמדו באמונתו של הקב"ה וברחו מפניהם האוכלוסין של יון ונהרגו כולן כו', דהנה, מלחמת אנטיוכוס היחה מלחמה רוחנית, שרצונו הרי להשיכיהם תורתן ולהעבירם מחזקי רצונו⁴¹, והיינו, שלא רצה כשעבוד גופם כי אם כשעבוד נפשם (דער אידישער גוף האט אים ניט געארט, נאך די אידישע נשמה), שזוהו שאמרו כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל ח"י⁴², וזוהי המלחמה הרוחנית דאנטיוכוס שהשתחווה לחמה, שהי"ע הגברת חוס הטבעי להמשיך אחר תאוות עוה"י. ונצחון המלחמה הרי ע"י שמתחיהו וכיו החזיקו באמונתו של הקב"ה, וכנ"ל שהצצה שלא תהי'

(39) ברכות מ, א. וראה סה"מ תל"ד ע' (41) נוסח יעל הנטיס.
שב. ד"ה אהם נצבים תשי"א פ"ה (סה"מ) (42) מגילת תענית ס"ב. ב"ר פט"ז, ד.
תשי"א ע' קב"ד. ושי"ג. וכב"מ.
תהלים קטז יג. (40)

השמיני³³, מ"מ, יש עוד ביניהם, שהרי השמים הם משפיעים להארץ, וא"כ, כשם שהארץ היא השפלה לגבי כמרי"כ גם השמים הם השפלה לגבי, שהרי לגבי בלתי בעל גבול, כל הגבוליים שויס³⁴. ולאידך גיסא, מאחר שהם מודים שעל השמים כבודו, היינו שמשפיל את עצמו כביכול בשמים, א"כ הוא משגח ג"ע על הארץ בהשגחה פרטית על כל פרט ופרט, וכפיט לישראל עם קרובו³⁵ שבהם ההשגחה פרטית נכרת כמותו, שהרי ישראל הם כבשה אחת בין ע' זאבים והיא משתמרה³⁶. אמנם, מצד ההעלם וההסתור שע"י הנרתק טועים הם לומר שעוב הרי את הארץ כו', ולכן הם עובדים לחמה, ומזה בא חוקף חמימות התאוה דקליפה, שהי"ע וחס הוא אבי כנין, שנמשכים אחרי התאוות ותענוגי עוה"י כו'.

ד) ודנה ענין ההשתחווהא לחמה וכוכבים ומזלות ישנו ג"כ בעבודה הרוחנית, והי"ע הטורדה והשיקוע בעניני פרנסה שמכניס את גשמית ענינה הרכנת הראש בגשמיות, כמו כן הרכנת הראש ברוחניות ע"י טודת השכל והמחשבה הוי"ע ההשתחווהא ברונתיות, והוא דוגמת המשתחווה לחמה, שהרי סריכת ההשתחווהא לחמה הוא לפי שחושבים שההשפעה היא מהחמה וכוכבים ומזלות, שלכן ראוי לחלוק להם כבוד ולעבדם, והיינו, שהאמת היא שההשפעה היא מהשי"ת שמשפיע על ידם, והם רק כגודן בידי החוצצני, ולכן אין ראוי לחלוק להם כבוד, אלא שאוה"ע משתחויים לחמה לפי שחושבים שההשפעה היא מהחמה וכוכבים ומזלות, וכמרי"כ מי ששיקוע וטרוד בעניני פרנסה שמכניס את שכלו בזה, הרי זה לפי שחושב שההשפעה היא מהענינים שעוסק בהם לצורך פרנסתו, והיינו, שלפי האמת הרי הוא ית' וז' את העולם כולו בטובו בחן כחסד וכרמימס³⁷, והעסק בפרנסה אינו אלא כלי כלכל, שלכן אין צריך להכניס בזה את כל שכלו כו', וא"כ, הטורדה בהעסק הוא ענין ההשתחווהא לחמה ברונתיות, שע"י הוא יורד למטה להמשיך אחרי התאוות ותענוגי עוה"י כו'.

ודעצה לזה, שיהי' בכח"י לכ נשבר ונדכה, עי"י שיעשה חשבון בנפשו ומעמדו ומצבו, ויאמר לעצמו מי אני המרוחק והמתועב

(33) ראה של"ה מת סע"א. נב. ב.
(34) ראה גם לקי"ת שה"ש לג"ב.
(35) תהלים קמ"ט. ע. וראה ש"י קונטרסים.
(36) (נמתק פליחים יום) כת' תש"ו.
(37) ח"ב רע"א (נמתק פליחים יום) כת' תש"ו.
(38) בליה הוראשלה דרבינן המותן.
(39) ראה פסיקתא רבתי פ"ט ב. ותחומא תולדות ה. אסת"י פ"י א.
(40) ע"פ לשון רש"י ברכות - שיעי' ג' טו.
(41) ח"ב רע"א (נמתק פליחים יום) כת' תש"ו.
(42) בליה הוראשלה דרבינן המותן.

למצב כזה שאומר אבטומטוס הוא העולם ח"ץ, משא"כ חכמה דקדושה שמבארת איך שכל מציאות היש היא האין האלקי כנ"ל, הרי היא פועלת ביטול ואחרות. וזהו שפתי חכמים יזרו דעת, יזרו פריש"י יכתירו, היינו לשרן נזר ועטרה, דכתיב הוא מקיף, וכנפש הוא כח האמונה, שהיא בח"י כתר שבנפש, והיינו, שגם כאשר אינו מבין בשכלו צ"ל אצלו ענין האמונה, והעדר ההבנה בשכל אינו צריך לפעול חלישות כלל בענין האמונה, כמובן גם ע"פ שכל, שהרי לית מחשבה תפיסא ב"י⁴⁹, דקאי אפילו על מחשבה עלילאה, מחשבה הקדומה דא"ק, כדאיאת בדה"ס⁵⁰ מחשבה ויובלא לא אתפרש לעלמין, דמחשבה הוא חכמה"י, וקאי על חכמה עלילאה, היינו מחשבה הקדומה דא"ק, וכיין שגם מחשבה הקדומה דא"ק לא תפיסא ב"י, הרי לא יפלא כלל שהוא בשכלו האנושי אינו יכול להבין. וזהו שמתהווה ובניו עמדו באמונתו של הקב"ה, היינו, חיצוק האמונה בו ית', ועי"ז ככשו את אנטוויכוס העובד לחמה כ"י, כמשנת"ל שהעצה לענין ההשתחוואה ברוחני שה"י"ע הפירוד שמפרידים את העולם הוא ע"י החיצוק באמונה דוקא.

ו) וזהו שגור חנוכה מצותה משתקע החמה, שגור חנוכה ענינו הוא חיצוק האמונה, ועי"ז נעשה שקיעת החמה דלעו"ז, ענין הפירוד. וזהו ג"כ שטובה צ"ל צילחה מרובה מחמתה, שמורה על ענין שקיעת החמה דלעו"ז. אמנם הסכך צריך להיות קלוש, שיהיי כוכבים נראים מחוכו, והיינו, שהכוכבים הם מרקיע המניא⁵² שלמעלה מהשתלשלות⁵³. שענינו בנפש ה"י"ע האמונה, שעי"ז נעשה שקיעת החמה דלעו"ז. וזהו גם שימי הסוכות וימי החנוכה הם שמונה ימים, כידוע⁵⁴ שהענין דשמיני מורה על בח"י שלמעלה מהשתלשלות, ועי"ז דוקא נשלמת הכוונה דנתואה הקב"ה להיות לו דידה בתחתונים⁵⁵, שהוא גילוי העצמות שלמעלה מהשתלשלות, שענין זה נעשה ע"י העבודה שבזמן הגלות דוקא. וזהו גם שנרות המקדש הם שבעה נרות, ונרות חנוכה הם שמונה נרות, כדוגמא דלפתח שדי"י אז כינור של שמונה נימין⁵⁶. היינו,

(53) ראה ד"ה טובה שתמחה מרובה שנתו
 או (לעיל סי"ע יז ואילן).

(49) ח"י בהקדמה (י"י א).
 (50) ח"י א. קב"א. א.
 (51) ראה קונטרס לימור החסידות ע' 5.

(52) ראה חז"א קס"ב, ב ובמפרשי זהוה ב"י ספי"ג. במדבר"י פ"י"ג, ו. תניא רפ"י טז.
 שם. רמב"ם הל' סודות"ת רפ"ג.

(53) ערכין י"ג, ב.
 (54) ראה חז"א קב"א. א.
 (55) ראה חז"א קס"ב, ב ובמפרשי זהוה ב"י ספי"ג. במדבר"י פ"י"ג, ו. תניא רפ"י טז.
 שם. רמב"ם הל' סודות"ת רפ"ג.

הטרדה בעניני פונסה שהו"ע ההשתחוואה לחמה ברוחניות, הוא ע"י החיצוק באמונה.

ה) ועי"ז שפתי חכמים יזרו דעת ולב כסילים לא כ"י⁴³, ואיאת כן אלו המניין שאומרים אבטומטוס⁴⁵ הוא העולם כ"י, אמר הקב"ה לרשעים אני באתי את העולם ביהי כן, ואתם אומרים לא כן וכ"י, היינו שהם מפרידים את העולם כ"י. והענין בזה, דכסילים הו"ע החכמה דלעו"ז, שהרי גם בלעו"ז יש חכמה, וזהו"ע שהיונים טמאו כל השמונים, שגם בלעו"ז יש שמן, שהוא בח"י החכמה, אלא שבלעו"ז נקרא בשם סכלות, כדאיאת בדה"ס⁴⁶ ע"פ⁴⁷ וראיתי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות, שטכלות הוא חכמה דלעו"ז, וזהו שהיה"ר נקרא בשם מלך זקן וכסילי⁴⁸. ומצד החכמה דלעו"ז נעשה ענין הפירוד, דהנה, ההפרש בין חכמה דקדושה לחכמה דלעו"ז הוא, שחכמה דקדושה פועלת ביטול, וחכמה דלעו"ז פועלת ישות ופירוד. דהנה, חכמה דקדושה מבארת ענין ההתהוות יש מאין, ושגם לאחר שנתהווה צ"ל תמיד האין בהיש להוות ולהחיותו, כיין שכל מציאות היש הוא האין האלקי, ולכן פועלת החכמה דקדושה ענין הביטול, ולא רק במוחין אלא גם במדות, והיינו, דעם היש של המדות יש ומורגש, כידוע ההפרש בין מוחין ומדות, שמוחקין הם בתנועה של ביטול, שמבטל את עצמו ומתמסר (ער טראגט זיך צו) להבין את הענין, משא"כ מדות הם בתנועה של ישות והרגשה, מ"מ, פועלת חכמה דקדושה ענין הביטול גם בהמדות, משא"כ חכמה דלעו"ז עוסקת בהיש לאחר שנתהווה, היינו שמבארת פרטי עניני היש, וכיין שכל עסקה הוא בהיש לכן היא פועלת ישות לא רק בהמדות אלא גם במוחין, והיינו דלכך זאת שהמדות מצד עצמם הם בתנועה של ישות, הנה החכמה דלעו"ז מוספת בהם ישות, והיינו שהמדות הן מדות רעות וכ"י. וזהו הטעם שכמה חכמים גדולים מתכני אוה"ע היי מושחתים במדות רעות במדה הכי גדולה, ולא הועילה להם חכמתם כלל, דטעם הדבר הוא לפי דחכמה דלעו"ז פועלת ומוספת ישות. ולהיות שחכמה דלעו"ז פועלת ישות ופירוד, הנה עו"ג ולב כסילים לא כן, דמצד חכמה דלעו"ז (כסילים) בא

(43) משלי טו, ז.
 (44) מדרש חתלים א, ה.
 (45) כ"י הנריטא שהובאה בתערת באבער
 (46) ראה קהלת ה' יז וקה"ר שם. חז"א
 קצ"ט, א. תפי' ה"מ"ז שם.

(43) משלי טו, ז.
 (44) מדרש חתלים א, ה.
 (45) כ"י הנריטא שהובאה בתערת באבער
 (46) ראה קהלת ה' יז וקה"ר שם. חז"א
 קצ"ט, א. תפי' ה"מ"ז שם.

(46) חז"א מ"ז, א.
 (47) קהלת ב, יג.
 (48) ראה קהלת ה' יז וקה"ר שם. חז"א
 קצ"ט, א. תפי' ה"מ"ז שם.

בס"ד. ש"פ וארא, מבה"ח שבט, ה'תשי"ד

(הנחה בלתי מוגה)

וירכר אלקים אל משה ויאמר אליך הוי' וארא אל אברהם בןי בא-ל שד-י ושמי הוי' לא נודעתו להם וגו' לכן אמור לבני ישראל אני הוי'. והיינו שהגילוי להאבות הוי' רק כאל שד-י, אבל לא הוי' הגילוי דשם הוי', ודוקא ביציאת מצרים שהוא הכנה למ"ה הוי' הגילוי דשם הוי', וצריך להבין, הלא גם אצל האבות מציעו כמה פעמים שנאמר שם הוי', וגם אח"כ בגלות מצרים הוי' הגילוי דשם הוי', כמ"ש ואמרו לי מה שמו בןי אהי אשר אהי וגו' הוי' גו' שלחתי אליכם, וגם לפרעה בא משה בשם הוי', וא"כ, מהי ההתמדות ביציאת מצרים שדוקא אז הוי' הגילוי דשם הוי', וגם צריך להבין גוף ועצם ענין השייכות דגילוי שם הוי' ליציאת מצרים דוקא.

אך הענין הוא, דהנה, גילוי שם הוי' הוי' במתן תורה, שאז נפעל שלמות כוונת הבריא, כדשת חז"ל ע"פ6 יום הששי, שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית כו' אם ישראל מקבילים התורה אתם מתקיימין כו'. וכיון שיציאת מצרים היא הכנה למתן תורה, כמ"ש ברוציאין את העם ממצרים מעבודן את האלקים על ההר הזה, לכן שייך גילוי שם הוי' גם ליצי"מ. ועפ"י יוכן ג"כ מה שביצי"מ נרמזה גם הגאולה דלענין, כידוע שד' הלשונות של גאולה והוצאתי והצאתי, וגאלתי ולקחת⁸ שייכים ליצי"מ, והלשון והכאת¹⁰ הוא כנגד גאולה והצאתי¹¹, שזוהו טעם הפלוגתא דר' סרפך ותכמיס¹² בענין כוס תמישי, והיינו, שגם הלשון שכנגד גאולה העתידה נאמר כבר ביצי"מ, וטעם הדבר הוא לפי שיצי"מ היא הכנה למ"ה (כנ"ל), ומ"ה הוא שלמות

- 1) פרשתנו ו, ב"ד.
- 2) ראה אה"ת פרשתנו ע' קט. כד ד'.
- 3) ע' ב"תקנא ואילן. ועוד.
- 4) שם ה, א.
- 5) שבת פת, א.
- 6) בראשית א, לא.
- 7) שמות ג, יב.
- 8) פרשתנו ו, ר"ד.
- 9) ירושלמי פסחים פ"י ה"א.
- 10) שם, ת.
- 11) ראה אדרות חיים ה"א הל' פסח ט"ג.
- 12) כשם הוצאתי.
- 1) פרשתנו ו, ב"ד.
- 2) ראה אה"ת פרשתנו ע' קט. כד ד'.
- 3) ע' ב"תקנא ואילן. ועוד.
- 4) שם ה, א.
- 5) שבת פת, א.
- 6) בראשית א, לא.
- 7) שמות ג, יב.

שע"י העבודה שבזמן הגלות בחיזוק האמונה נוכח לכיאת משיח צדקנו שהיא אחד המיוחד משבעה רוצים ושמונה נסיכי אדם⁵, שאז תושלם הכוונה ותהי דירה לו ית' בתחתונים ממש.